

већ 1910. год. приредио ново, нешто допуњено и поправљено, издање. Станојевић је желео да са критике пређе на дело и да прикаже српску прошлост онако, какву је он замишљао и на начин како је он мислио да то треба учинити. Стога је дао у њој, сем многих нових појединости, и сасвим нову концепцију и композицију. Цела, то је признавао он сам, није рађена на основу личних студија извора, него извесним делом и према стручној литератури. Писана је популарно, за шири круг читалаца, без имало научног баласта. То је после скоро пола века била прва наша завршена историја, која није била намењена школи.

За прве две главе те *Историје* Станојевић је имао већ готове резултате у свом делу *Византија и Срби*; по њему им је дао и називе. Остале главе изабрао је и радио по основним и најважнијим проблемима, које су доносили и представљали поједини хисториски периоди. Тако је приказао „Прве српске државе“, „Зету као политички центар српскога народа“, „Борбу Зете и Рашке о превласт“, „Снажење српских држава“, „Превласт српскога народа на Балканском Полуострву“ и сл. Ту су, као што се види, обухваћени најбитнији хисториски процеси и дат очигледан преглед развоја. Али од слома старе српске државе те прегледности више нема. Од дванаест глава књиге првих осам хватају до краја XV века, а у четири последње изложена је наша прошлост до најновијих дана. Последње три главе носе и сувише уопштене наслове: „Борба српскога народа против Турске и против Аустрије“, „Културни и политички препорођај српскога народа“ и „Културно јединство српскога народа“. У односу према првима, ове главе обухватају много више, а међутим својим називима и читавим склопом одударају од прве периодизације. Борба Рашке и Зете о превласт не би требала да добије целу главу, а да посебна глава не буде посвећена Првом Устанку; Зета као политичко средиште у XI веку не заслужује више пажње од Србије у XIX. У Јиречековој *Историји Срба* подела је друкчија, али ни за њу не бих могао рећи, да је увек и срећнија. Његове главе, сем прве, географске, носе називе „Илири, Трачани, Јелини, Келти“, „Римљани и доба сеобе народа“, „Словени“, или „Византијска превласт и борба с Бугарима у IX и X веку“, „Дукљански краљеви и велики жупани Рашке у борби против Византије од XI—XII века“, „Велики жупан Стефан Немања“, или чак овако „Синови и унуци Немањини за време Латинскога Царства. Стефан Првовенчани стиче краљевску круну и зајима српску цркву. Краљ Стефан Урош“. Из тих наслова види се одмах, као на длану, и разлика у карактеру његова и Станојевићевог дела. Јиречек је сав од чињеница, али с тога